

Olli Mäenpää
20.9.2022

Perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 83/2022 vp)

Kunnallinen itsehallinto

Kunnalle annettavat tehtävät ja rahoitusperiaate

Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin mukaan kunnan tehtävänä olisi huolehtia alueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä siten kuin tässä laissa säädetään. Kunta myös vastaisi lakiehdotuksen 8 §:n mukaan yleisen edun kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä alueellaan. Järjestämisvastuun sisältö määritellään tarkemmin lakiehdotuksen 3. luvussa.

Kunnille annettavista tehtävistä säädetään perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan lailla, minkä kriteerin lakiehdotus täyttää. Ehdotettu kunnan järjestämisvastuu ei ole uusi kunnan tehtävä, sillä eläinlääkintähuolto kuuluu myös kumottavaksi ehdotetun eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan tehtäviin.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että kunnan tehtävistä säädetäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (ks. esim. PeVL 34/2013 vp, s. 2, PeVL 30/2013 vp, s. 5, PeVL 12/2011 vp, s. 2). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9(2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa (ks. PeVL 16/2014 vp, s. 2).

Rahoitusperiaatteen kannalta voidaan pitää asianmukaisena ja riittävänä, että kunta saisi lakiehdotuksen 34 §:n mukaan lakisääteiseen toimintaansa valtionosuutta, joka määräytyy kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan.

Yliopistollisen eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien tehtävät ja kustannusvastuu

Kunnallisen itsehallinnon kannalta merkityksellisenä voidaan pitää myös tehtäviä ja kustannusvastuuta, joka yliopistollisen eläinsairaalan toiminta-alueen kunnilla olisi lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentin mukaan. Näillä kunnilla, jotka määräytyisivät lakiehdotuksen 38 §:n 4 momentin mukaan, olisi toissijainen järjestämisvastuu suhteessa Helsingin yliopiston eläinsairaalan tuottamiin eläinlääkäripalveluihin. Kyseisillä kunnilla olisi kuitenkin velvollisuus maksaa Helsingin yliopistolle las-

kutuksen mukaan korvaus niistä yliopiston eläinsairaalan tuottamista eläinlääkäripalveluista, jotka kyseessä olevan kunnan muutoin olisi tullut järjestää järjestämisvastuunsa perusteella. Korvauksen perusteena olisivat laskennalliset kustannukset.

Erityisjärjestely rajoittaisi kyseisten kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvia tehtäviä ja samalla kunnan oikeutta lakiehdotuksen 12 §:n mukaisesti päättää, tuottaako se järjestämisvastuulleen kuuluvat eläinlääkintähuollon palvelut itse vai sopimus pohjaisesti. Erityisjärjestely rajoittaa siten sekä kunnan lakisääteistä tehtävää että kunnan itsehallintoon kuuluvaa itsenäistä päätösvaltaa, joka tosin eläinlääkäripalvelun järjestämistavan osalta sekin määräytyy laissa säädetyissä puitteissa. Erityisjärjestely toisaalta edellyttää, että kyseiset kunnat vastaavat järjestämisvastuunsa alaan kuuluvista palveluista siltä osin kuin eläinsairaala ei niitä tuota.

Kun kunnalle annettavista tehtävistä voidaan perustuslain mukaan säätää lailla, lailla voidaan myös rajoittaa kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja allokoida tällaisia tehtäviä muulle toimijalle kuten kuntayhtymälle tai julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle. Tällaiselle järjestelylle tulee kuitenkin olla asialliset, tehtävien tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen liittyvät perusteet, järjestelyn tulee täyttää kuntien itsehallinnolle muuten asetettavat vaatimukset eikä se myöskään saa johtaa epäyhdentertaiseen kohteluun. Perustuslakivaliokunta ei esimerkiksi ole pitänyt sinänsä ongelmallisena sitä, että Helsingin kaupungille jää alueellaan edelleen sote-palvelujen järjestämisvastuu, kun se muualla maassa säädetään kuntien sijasta hyvinvointialueille (PeVL 17/2021 vp, 110-116 kohta).

Hallituksen esityksen mukainen erityisjärjestely perustuu jo käytännössä jo sovellettuun sopimus pohjaiseen eläinlääkäripalvelujen järjestämistapaan, joka on arvioitu toimivaksi ratkaisuksi. Sille on muutenkin esitetty varsin painavat ja hyväksyttävät perustelut, joten se ei lähtökohtaisesti muodostu ongelmaksi kunnallisen itsehallinnon kannalta. Erityisjärjestely ei esityksen perusteluissa esitettyjen tietojen mukaan aiheuttaisi myöskään eläinlääkäripalvelujen käyttäjien epäyhdentertaista kohtelua.

Rahoitusperiaate kuitenkin edellyttää, että myös erityisjärjestelyn kohteena olevat kunnat saavat periaatteen edellyttämän korvauksen kustannuksista, joita niiden lakisääteiset tehtävät kunnille aiheuttavat. Nämä erityiset kustannukset aiheutuisivat lakiehdotuksen mukaan siitä, että kyseiset kunnat ovat 18 §:n 2 momentin mukaan velvollisia maksamaan yliopistolle laskutuksen mukaan korvauksen yliopiston tuottamista eläinlääkäripalveluista, jotka kuntien olisi tullut järjestää järjestämisvastuunsa perusteella. On kuitenkin varsin tulkinnanvaraista, oikeuttaisiko valtionosuutta määrittelevä lakiehdotuksen 34 § kyseiset kunnat saamaan valtionosuutta tällaisista yliopistolle maksamistaan korvauksista, kun otetaan huomioon, että 34 §:n mukaan valtionosuus koskee vain kuntien itse järjestämää toimintaa. Valtionosuutta koskevaa sääntelyä on perusteltua täsmentää tältä osin niin, että oikeus siihen on myös erityisjärjestelyn kohteena olevilla kunnilla.

Kun otetaan huomioon, että kunnille annettavat tehtävät on perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan määriteltävä lailla, laissa tulisi lisäksi määritellä myös ne erityisjärjestelyn piiriin kuuluvat kunnat, joille lakisääteisiä tehtäviä määritellään rajoitetusti tai toissijaisesti. Lailla säätämisen kannalta on jossain määrin ongelmallista, että erityisjärjestelyn alaan kuuluvat kunnat määräytyisivät lakiehdotuksen 38 §:n 4 momentin mukaan pelkästään kunnan ja yliopiston välillä tehtyjen sopimusten perusteella, ja siten ainakin jossain määrin ennakoimattomasti ja tulkinannavaraisesti. Sääntelyä voisi tältä osin olla aiheellista täsmentää yksilöimällä laissa erityisjärjestelyn piiriin kuuluvat kunnat.

Kunnallinen maksu

Lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentin mukaan kunnan tulee periä eläimen omistajalta tai haltijalta maksu kunnan itse tuottamista palveluista silloin, kun kotieläintä hoidetaan eläinlääkärin vastaanotolla. Erikseen säädettäisiin 14 §:ssä kunnaneläinlääkärin tarjoamista eläinlääkäripalveluista perimästä palkkiosta.

Lakiehdotuksen 15 §:ssä tarkoitettua maksua on perusteltua arvioida siltä kannalta, että kunnallisista maksuista ei ole säännöstä perustuslaissa. Ne on kuitenkin jaettu julkisoikeudellisiin ja yksityisoikeudellisiin maksuihin. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan julkisoikeudellinen kunnallinen maksu voi perustua lain säännöksiin, mutta maksujen maksettavaksi määrittäminen on pidetty mahdollisena myös suoraan kunnallisen itsehallinnon perusteella (ks. kokoavasti kunnallisista maksuista valtiosääntöoikeudelliselta kannalta PeVL 11/2014 vp, s. 5-6 ja siinä mainittu lausuntokäytäntö).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan valtiosääntöoikeudellisille maksuille – myös kunnallisille maksuille – on ominaista, että ne ovat korvauksia tai vastikkeita julkisen vallan palveluista. Sen sijaan muut rahasuoritukset valtiolle [tai kunnalle] ovat valtiosääntöoikeudellisessa merkityksessä veroja. Jos vastikesuhdetta ei ole, suoritusta on pidettävä verona. Maksujen vastikesuhdetta arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota muun muassa suoritteiden yksilöitävyyteen, kustannusvastaavuuteen sekä siihen, onko maksu pakollinen vai vapaaehtoinen. Veron suuntaan viittaa, jos suoritusvelvollisuuden aiheuttamista suoritteista ei voi kieltäytyä ja velvollisuus koskee suoraan lain nojalla tietyt tunnusmerkit täyttäviä oikeussubjekteja. Valiokunta on edellyttänyt kunnalliselta maksulta lähtökohtaisesti kustannusvastaavuutta, joskaan maksulta ei ole edellytetty täyttä kustannusvastaavuutta (PeVL 53/2002 vp, s. 2). Lisäksi yksilöitävyyden sekä pakollisuuden tai harkinnanvaraisuuden kriteerien katsotaan lähtökohtaisesti määrittävän tulokintaa siitä, onko kyseessä kunnallinen maksu vai vero.

Lakiehdotuksen 15 §:n perusteella perittävän hoitomaksun kohteena olisi säännösehdoituksen mukaan kunnan tuottama eläinlääkäripalvelu ja maksun tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullinen. Kunnan tulisi periä hoitomaksu, mutta eläimen omistajalla ei olisi velvollisuutta käyttää kunnan hoitopalvelua, joten maksua ei voida pitää vero-/maksu-erottelun kriteerien kannalta pakollisena. Vaikka se ei käy säännösehdoituksesta nimenomaisesti ilmi, tarkoituksena olisi perustelujen

mukaan, että maksu olisi enintään palvelun tuottamisen aiheuttamia kustannuksia vastaava, mutta kohtuullisuusvaatimus huomioon ottaen se voisi olla myös kustannusvastaavuutta alempi (s. 57, 79). Hoitomaksua on kokonaisarvion perusteella perusteltua valtiosääntöoikeudelliselta kannalta pitää kunnallisena maksuna eikä verona. Hoitomaksua koskevaa sääntelyä voidaan pitää lähtökohtaisesti riittävänä.

Hoitomaksun perusteita määrittävä vaatimus siitä, että maksu voi olla enintään kustannusten suuruinen, olisi kuitenkin aiheellista määritellä säädännäisesti esimerkiksi siten kuin momentin viimeisessä virkkeessä ehdotetaan säädettäväksi maksuista, jotka peritään keskitetystä yhteydenottopalvelusta. Perustelujen mukaan maksuun voisivat sisältyä käynti- tai vastaanottomaksu, erilliset maksut suoritetuista toimenpiteistä, maksu päivystysaikaisesta keskitetystä yhteydenottopalvelusta sekä korvaus matkakustannuksista ja käytetyistä lääkkeistä ja tarvikkeista (s. 80). Myös näiltä osin olisi perusteltua säätää maksun perusteista laissa.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Eläinlääkäripalvelujen tuottaminen

Lakiehdotuksen 12 §:n mukaan kunta voi tuottaa eläinlääkäripalvelut itse tai tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen kunnan järjestämistä vastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Kunnan tulee huolehtia, että sopimus pohjainen tehtävien hoitaminen ei vaaranna järjestäjän tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaista hoitamista sopimuksen voimassaolon aikana tai sen päättyessä.

Kunnan järjestämistä vastuun kohteena olevien lakisääteisten palvelujen tuottamisesta tehtävää on perusteltua pitää julkisen hallintotehtävän hoitamisenä, vaikka tehtävää hoidettaessa ei käytetä suoranaista julkista valtaa. Ehdotuksen arvioinnin lähtökohtana on siten perustuslain 124 §, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Lakisääteisten eläinlääkäripalvelujen tuottamista ehdotuksessa esitetyllä tavalla sopimus pohjaisesti yksityisen eläinlääkäripalvelun toimintana voidaan esityksen perusteluissa esitettyjen tietojen perusteella pitää tarpeellisenä tehtävän tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi. Hallinnon yleislait tulevat sovellettavaksi tehtävän hoitamiseen niiden soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti. Sovellettavaksi tulevat lisäksi eläinlääkäriin ammatinharjoittamista koskeva lainsäädäntö samoin kuin valvontaa koskeva sääntely. Ehdotuksen ei siten voida katsoa vaarantavan perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Lakiin tulisi kuitenkin perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lisätä säännös siitä, että tehtävän hoitaja on rikosoikeudellisessa virkavastuussa. Tältä

kannalta ei voida pitää riittävänä lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin sinänsä aiheellista mutta yleisluonteista säännöstä, jonka mukaan yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja vastaa palvelujensa lainmukaisesta ja sopimuksen mukaisesta tuottamisesta.

Sopimus pohjaisia lakisääteisiä eläinlääkäripalveluja tuottava yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja saisi periä palveluista maksun lakiehdotuksen 16 §:n mukaisesti. Asiakkailta perittävien maksujen tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia eivätkä ne saa ylittää lakisääteisiä enimmäismääriä. Koska yksityisen oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla, tällaisten lakisääteisistä eläinlääkäripalveluista perittävien maksujen perusteista on säädettävä lailla. Ehdotettua sääntelyä voidaan tässä suhteessa pitää riittävänä.

Tarkastustehtävät

Myös tarkastustehtävissä käytettävien asiantuntijoiden asemaa on arvioitava perustuslain 124 §:n kannalta. Viranomaisen voisi lakiehdotuksen 26 §:n 3 momentin mukaan käyttää tarkastuksessa apuna asiantuntijoita, joiden on oltava tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä. Asiantuntijan tulee edustaa tarkastuksen kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta asiantuntemusta. Asiantuntijalla ei olisi toimivaltaa julkisen vallan tai merkittävän julkisen vallan käyttämiseen. Asiantuntijaan sovellettaisiin rikollisoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, ja heidän vahingonkorvausvastuunsa määräytyisi vahingonkorvauslain mukaan. Sääntelyn voidaan katsoa täyttävän perustuslain 124 §:n vaatimukset.

Yliopistojen itsehallinto

Lakiehdotuksen 18 §:n mukaan yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä julkisoikeudellinen yliopisto tuottaa 9 §:ssä tarkoitettuja eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Julkisen palvelun tuottamistehtävän säätämistä yliopistolle ehdotetulla tavalla on perusteltua arvioida siltä kannalta, että yliopistoilla on perustuslain 123 §:n 1 momentin mukaan itsehallinto sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Yliopistojen perustuslaissa suojattu itsehallinto koostuu kahdesta yhtä keskeisestä osasta, jotka ovat institutionaalinen ja akateeminen itsehallinto. Institutionaalisen itsehallinnon keskeisiä osatekijöitä ovat taloudellinen ja hallinnollinen autonomia. (PeVL 11/2009).

Valtion rahoitusvastuu on yliopistojen taloudellisen autonomian keskeinen edellytys. Valtiolla on vastuu yliopistojen lakisääteisten tehtävien hoitamisen vaatimista taloudellisista resursseista, mikä edellyttää huolehtimista siitä, että yliopistot voivat myös käytännössä suoriutua niille lailla säädetyistä tehtävistä (PeVL 37/2009 vp; PeVL 10/2015 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt myös tärkeänä, ettei val-

tio esimerkiksi lainsäädännöllisin toimin heikennä yliopistojen edellytyksiä toteuttaa yliopistolaissa säädettyjä tehtäviä (PeVL 10/2015 vp; PeVL 14/2015 vp). Lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentin mukaan yliopistolla on oikeus saada laskutuksen mukainen korvaus palvelun tuottamisen laskennallisista kustannuksista. Tämän voidaan katsoa turvaavan yliopiston mahdollisuuden suoriutua tehtävästä.

Yliopiston hallinnollisen autonomian kannalta merkitystä on etenkin sillä, että yliopistolla on lakiehdotuksen 18 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus palvelun tuottamiseen vain siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palvelun tuottaminen liittyy siten kiinteästi yliopiston tutkimus- ja opetustehtävään, minkä lisäksi yliopisto voi itse omilla hallinnollisilla päätöksillään määritellä palvelun tuottamisen laajuuden. Lakiehdotukseen ei sisälly säännöksiä, jotka myöskään muuten rajoittaisivat yliopiston itsenäistä päätöksentekoa ja hallinnollista autonomiaa.

Lakiehdotuksessa ei määritellä yliopistollista eläinsairaalaakaan eikä sitä ylläpitävää yliopistoa. Tällaista määrittelyä ei sisälly muuhunkaan lainsäädäntöön. Näillä määrittelyillä on kuitenkin olennainen vaikutus yliopiston tehtävien laajuuteen. Vain lakiehdotuksen perusteluista käy ilmi, että säännöksellä tarkoitetaan Helsingin yliopistoa ja sen ylläpitämää eläinsairaalaakaan. Kun lailla määritellään yhden yliopiston itsehallinnollisen aseman kannalta merkityksellisestä uudesta lakisääteisestä tehtävästä ja sen rahoituksesta, laissa olisi selvyyden vuoksi välttämätöntä yksilöidä kyseinen yliopisto.

Tieteen ja ylimmän opetuksen vapaus

Sääntelyä on lisäksi paikallaan arvioida siltä kannalta, että tieteen ja ylimmän opetuksen vapaus on perustuslain 16 §:n 3 momentin mukaan turvattu. Ehdotettua sääntelyä ei voida pitää myöskään tältä kannalta ongelmallisena, kun otetaan huomioon, että palvelun lakisääteinen tuottaminen olisi lakiperustaisesti sidottu eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen vaatimukseen. Eläinlääketieteen koulutus ja tutkimus kuuluvat Helsingin yliopiston perustehtäviin, ja eläinsairaalan toiminnan kannalta riittävän potilasaineen saaminen ja pysyvyys on tärkeää. Säännösehdoituksen mukaan yliopisto päättäisi itsehallintonsa puitteissa itsenäisesti, missä laajuudessa se tuottaa kyseisiä palveluja. Yliopisto voi siten omalla päätöksenteollaan varmistaa, että lakisääteisen tehtävän toteuttaminen tukee sen perustehtäviä eikä vaaranna tieteen ja ylimmän opetuksen vapautta.

Elinkeinovapaus

Lakiehdotuksen 5. luku sisältää yksityistä eläinlääkintähuoltoa koskevat säännökset. Elinkeinovapauden kannalta keskeisenä voidaan pitää lakiehdotuksen 23 §:ää, jonka mukaan yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan tulee ennen toiminnan aloittamista tehdä toiminnastaan ja toimipisteistään ilmoitus aluehallintoviras-

tolle. Lakiehdotuksen 6. luku sääntelee eläinlääkäripalvelujen valvontaa. Sääntelyyn ei ole huomauttamista perusoikeutena perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinovapauden kannalta.

Kotirauhan suoja

Lakiehdotuksen 26 §:n 2 momentin mukaan Ruokavirasto ja aluehallintovirasto saisi tehdä tarkastuksen tai tutkimuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Tällaisen kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastuksen tekemisen edellytyksenä olisi, että se on välttämätön ihmisten tai eläinten terveyteen kohdistuvan vakavan uhkan torjumiseksi taikka jos on aihetta epäillä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan syyllistyneen toiminnassaan rikokseen, josta voi seurata vankeusrangaistus, tai rikokseen, josta voi seurata sakkorangaistus ja aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, ja jos tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Säättämisyjärjestysperusteluissa selvitetään tarkemmin näiden perusteiden soveltamistilanteita. Ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa täyttävän nämä vaatimukset.

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet

Lakiehdotuksen 32 § sisältää säännökset Ruokaviraston ja aluehallintoviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä laissa säädettyjen eläinlääkäripalvelujen valvontaan liittyvien tehtävien suorittamiseksi välttämättömät palvelujen tuottamiseen liittyvät tiedot ja potilastiedot toisiltaan sekä kunnilta, yliopistolta ja yksityisiltä eläinlääkäripalvelun tuottajilta. Oikeuteen luovuttaa tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä eräille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille sovellettaisiin, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 8 §:ssä säädetään. Sääntelyn voidaan katsoa täyttävän viranomaisen tiedonsaantioikeutta määrittävät valtiosääntöoikeudelliset vaatimukset (ks. niistä esim. PeVL 10/2022 vp ja PeVL 21/2020 vp).

Oikeusturva

1. Lakiehdotuksen 36 §:n 1 momentin viittaussäännöksen mukaan valtion viranomaisen päätökseen haetaan muutosta hallintoprosessilain mukaisesti. Tähän säännökseen ei sinänsä ole huomauttamista, mutta muutoksenhakua koskevan sääntelyn tulisi olla riittävän kattavaa. Oikeusturvan kannalta olisi siksi perusteltua vastaavalla tavalla informoida myös siitä, että kunnan tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin haetaan muutosta kuntalain mukaisesti ja yliopiston tekemiin päätöksiin yliopistolain mukaisesti. Muutoksenhaku kunnallisiin maksuihin puolestaan määräytyy verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti.